

1.

Jezus is in het evangelie volgens Marcus nog maar net bezig met zijn verkondiging en de eerste conflicten liggen al op tafel. Farizeeën en Schriftgeleerden vragen zich af of wat hij zegt en vooral wat hij doet wel door de beugel kan volgens de religieuze wetgeving. Een conflict dat we kennen uit alle vier de evangeliel verhalen. Menigmaal lezen we over de farizeeën tegenover de Jezusbeweging en de Schriftgeleerden die kritische vragen stellen bij wat Jezus zegt en doet. Waar haalt hij zijn autoriteit vandaan? Wie is zijn opdrachtgever? Namens wie spreekt hij? En hoe is hij geworteld in de traditie van Thora en profeten?

Toch moeten we voorzichtig zijn met concluderen dat het hier alleen maar over verschil van religieus inzicht zou gaan of over een andere interpretatie van wat de geschriften te vertellen hebben. Het conflict ligt vele malen dieper. En heeft te maken met geloofsleven, met mensvisie en met politieke keuzes. Het conflict gaat dus over het hele leven en hoe je je daarin als gelovig mens beweegt.

Datzelfde geldt overigens ook voor de hele ophef rond de Nashvilleverklaring die via een paar zeer orthodoxe predikanten ons land is binnengewaaid. Ongelofelijk wat zo'n stukje papier met een aantal religieuze stellingname los heeft gemaakt in een volstrekt gesecculariseerd land als Nederland. Er zijn inmiddels al Kamervragen gesteld door een aantal Kamerleden, of dit nog wel kan en mag in Nederland. Een open zenuw is geraakt en ook hier gaat het niet alleen maar, of misschien wel helemaal niet over geloofsinterpretatie, het gaat over mensvisie en maatschappijvisie, het gaat over vrijheid van meningsuiting, het gaat over acceptatie van 'anders-zijn', het gaat over recente verworvenheden die ineens onder druk lijken te staan.

2.

Dat de stellingnames zoals opgetekend leven en gedeeld worden in laten we zeggen 'bijbelbelt kringen' dat is natuurlijk helemaal niets nieuws, dat wisten we allang. Dus dat kan voor niemand een verrassing zijn. Waarom nu ineens de behoefte van andere kerken om duidelijk te maken dat ze er anders over denken en regenboogvlaggen in de torens te hangen? En vooral ook de vraag waarom overheidsinstellingen als gemeentehuizen en stadskantoren de behoefte voelen om datzelfde te doen? De opvattingen van de SGP waren immers ook allang bekend.

Kennelijk had 'Nederland' – religieus en seculier - het idee dat we over de LHTB gemeenschap wel zo'n beetje hetzelfde dachten. Dat de emancipatie voltooid was, dat onze tolerantie ons reeds lang uitgeleid had uit beperkt denken over seksualiteit, relaties en gender gebonden identiteit.

En ineens ligt er een explosief document op tafel en wordt iedereen nerveus en wordt ook duidelijk dat wat we inmiddels in bepaalde kringen als geaccepteerd zijn gaan beschouwen, in een aantal kringen helemaal niet geaccepteerd is. En dat geldt niet alleen voor een kleine orthodoxe splinter groep, dat geldt ook voor grote groepen Nederlanders binnen de rechter politieke flanken en de populistische politieke bewegingen. Kortom: onlangs gekregen verworvenheden staan ineens weer onder druk omdat ze minder sterk verankerd blijken te zijn dan velen dachten. En in de discussie lopen religie, mensbeeld en politieke keuzes door elkaar heen.

Los van dit alles toont de verklaring de onbarmhartigheid van een aantal religieuze stromingen en van het denken in waarheid. Ergens zegt de verklaring dat er over *homoseksualiteit en transgenderisme tussen getrouwe christenen onderling geen verschil van mening mag ontstaan*. Oftewel: onze mening is de enig juiste en dat is de waarheid. Einde discussie. Zo worden bijbelteksten tot dodelijke en veroordelende wapens. En zo worden – naar mijn mening - bijbelteksten vooral misbruikt voor eigen gelijk.

Het is probleem daarbij is dat het hier gaat om antieke teksten, teksten uit de oudheid. En volgens mij is het niet mogelijk om antieke teksten zo uit hun oudheidsrealiteit en context te plukken en ze onverkort toe te passen op ons leven nu.

Bovendien is het nog uiterst selectief en daarmee subjectief ook. Want wat voor deze tekst geldt, geldt dan ook voor tal van andere zaken zoals het hebben van meerdere vrouwen, het verwekken van kinderen bij je schoonzus wanneer je broer kinderloos sterft, het stenigen van dochters die niet gehoorzaam zijn en ga zo maar door. Waarom geldt het ene onverkort en het andere niet? Als het allemaal Gods woord is van kaft tot kaft en voor de eeuwigheid door God zo bepaald, dan moet elke tekst met dezelfde maat gemeten worden.

De Nashvilleverklaring is vooral een angstdocument, waarin bijbelteksten selectief worden ingezet om het eigen gelijk veilig te stellen en de gelederen te vrijwaarden van discussie en tegenspraak. *'Tussen getrouwe christenen onderling mag er immers geen verschil van mening ontstaan'* aldus de verklaring.

Het moge duidelijk zijn dat deze Ekklesia met klem afstand neemt van deze Verklaring, maar dat wist u natuurlijk al, anders zat u hier niet. Tegelijk bevestigt de Verklaring mijn ongelijk, want steeds denk ik: nu hebben we de viering wel vaak genoeg geopend met *'Welkom van waar ook gekomen, in welke traditie ook staande, hoe ook geaard, hier klinken bevrijdende woorden, hier staat een gedekte tafel.'* En dan is er altijd wel weer iemand die zegt: 'Nee, dat moet je blijven zeggen, dat is van belang.' Het gelijk van deze mensen en mijn ongelijk is opnieuw bewezen.

3.

Afwijzing en conflict horen van aanvang af bij de Jezusbeweging. Dat maakt Marcus in zijn evangelie duidelijk, door er zijn hele tweede hoofdstuk mee vol te schrijven. Hij weet immers: de weg van Jezus zal leiden tot een dodelijke conflict, een politieke moord, die pas veel later allerlei theologische betekenis zal krijgen, maar dat is na Marcus.

Dat conflict wordt weergegeven in discussies met Farizeeën, Sadduceeën en Schriftgeleerden. Sadduceeën vormden de priesterkaste en stonden voor een zuivere naleving van de Wet. Geen invloed van de context, geen ontwikkeling in de tijd, nee, kaft tot kaft, echte SGP mannenbroeders dus. De Farizeeën waren zeer gezagsgetrouw en hadden grote politieke invloed. Oftewel: ze onderhielden nauwe banden met de Romeinse bezetter. 'Zij gingen in conclaaf met de Herodianen om hem te kunnen ombrengen' (Mc 3,6), hoorden we. Ten slotte de Schriftgeleerden. We moeten beseffen dat het hier gaat om de Schriftgeleerden die in dienst van de tempel waren. Alle Schriftgeleerden legden de Schriften uit in opdracht van iemand en aan iemand. De Schriftgeleerden rond de tempel zagen in Jezus een gevaar vanwege zijn afwijzing van de offercultus en de tempelgelden die welig tierden en in de zakken van de gevestigde religieuze orde verdwenen.

Het is dus niet alleen een religieus conflict, het is ook een maatschappelijk en politiek conflict dat hier aan de orde wordt gesteld. Voor Jezus kan gehoorzaamheid aan de Thora niet zonder maatschappelijke betrokkenheid en heeft religieus leven ook altijd te maken met politieke keuzes. De schrift zonder het concrete geleefde leven is een dode letter. Het recht belijden in de tempel en het onrecht steunen via de politiek is een doodlopende weg.

We worden uitgedaagd te balanceren tussen wat 'geschreven staat' en wat zich in ons leven aandient. Oude antieke teksten dienen daarbij niet als in steen gehouwen leer, maar als richtsnoer, waarvan de betekenis voor onze tijd pas aan het licht komt wanneer je ze plaatst en leest vanuit de betekenis die de teksten toen hadden en het publiek dat er toen naar luisterde. Wat was de duisternis waarin mensen toen leefden? Hoe werden mensen in Jezus' tijd door het heersende systeem doof gemaakt voor bevrijdende woorden en hoe werd via onrecht en machtsmisbruik het bevrijdende woord van de schrift bespot? Jezus stond op en riep en er kwam een beweging op gang: bevrijdend en gericht op toekomst voor allen.

Wij staan in die lijn, tenminste dat proberen we.

Zeg Amen dat het zo moge zijn.